

Informe del Consell de Protecció de la Natura sobre el Pla especial urbanístic del centre d'acollida d'animals de companyia de Barcelona, al terme municipal de Montcada i Reixac

L'Ajuntament de Barcelona promou un pla especial urbanístic per ubicar el futur Centre d'Acollida d'Animals de Companyia de Barcelona (CAACB) en un nou emplaçament atès que l'actual centre, situat dins el Parc Natural de la Serra de Collserola, ha quedat obsolet i cal modernitzar i ampliar les seves instal·lacions de manera que permeti incorporar els actuals criteris de gestió d'un equipament d'aquestes característiques.

L'emplaçament seleccionat és una part de l'antiga finca Torre Doña Juana, d'una extensió de 6 ha situada en el terme municipal de Montcada i Reixac, propietat de l'Ajuntament de Barcelona i de l'Ajuntament de Montcada i Reixac a la que va accedir –en la seva major part- per motiu de compensacions urbanístiques de cessió obligatòria i gratuïta per la urbanització del sector Can Cuiàs. L'emplaçament seleccionat és també dins el Parc Natural de la Serra de Collserola i llinda amb el seu límit Est, a només 150 m de l'Autopista del Vallès i a 350 m del Tanatori de Collserola. És un espai força artificialitzat i ben comunicat

El pla especial urbanístic, de caràcter projectual, es presenta davant de l'Ajuntament de Montcada i Reixac per a que el tramiti, i es regeix pel "*Conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona, l'Ajuntament de Montcada i Reixac, el Consorci del Besòs i el Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola per a la instal·lació del Centre d'Acollida d'Animals de Companyia de Barcelona*", de juny de 2014.

L'àmbit d'aquest pla especial urbanístic està qualificat d'equipaments comunitaris clau 7b, i inicialment estava destinat a l'ampliació del Cementiri de Collserola, que ha desistit de fer aquesta ampliació.

1. Consideracions generals

El principal tema ambiental que es planteja en aquesta actuació no és tant si el pla i el projecte s'integra correctament en un indret determinat i minimitza el seu impacte ambiental; tampoc no és qüestió de si les mesures compensatòries milloren prou l'entorn de l'equipament, restauen espais degradats o si s'optimitza la seva integració paisatgística. L'aspecte que el Consell de Protecció de la Natura considera més important és la utilització dels espais naturals com a reserva de sòl per a la ubicació de determinats equipaments, que té com a conseqüència la reducció de la superfície protegida. A més d'això, quan aquesta pràctica es dona vora dels límits dels espais naturals protegits, en lloc de facilitar una transició suau entre parc i ciutat, actua com a mecanisme de laminació dels espais protegits.

Els parcs periurbans presenten unes característiques determinades, que es concreten en les pressions per la hiperfreqüentació, i la necessitat específiques de gestió preventiva, aspecte aquest en que parcs com Collserola, Sant Llorenç de Munt, ... s'ha especialitzat i apliquen bones estratègies de gestió.

L'altra característica, comuna a tots els espais naturals periurbans, estiguin protegits o no, és que són percebuts pels municipis limítrofs com a territoris d'expansió, especialment per instal·lar-hi per instal·lar-hi equipaments de grans dimensions o bé poc desitjats per la població.

L'exemple el tenim en l'espai natural de Gallecs, que fins que l'any 2009 no va ser declarat espai d'interès natural i integrat a la xarxa del PEIN, es va produir una gran pressió per instal·lar-hi equipaments, que van anar restant progressivament superfície a aquest espai natural de característiques rurals. La condició de sòl no urbanitzable no va ser suficient per impedir el procés d'urbanització.

En el cas del Parc Natural de la Serra de Collserola, la seva tardana declaració com a parc natural (octubre de 2010) i la prevalença del PGM sobre els criteris de protecció de la natura, ha comportat una situació de vulnerabilitat en relació a l'ocupació de part de la seva superfície per satisfer necessitats alienes a les necessitats de protecció i gestió de la natura, destinats a usos que no són els que motiven la declaració del Parc Natural.

Des de la declaració del Parc Natural de la Serra de Collserola aquest espai aplega la designació com a espai d'interès natural (PEIN), parc natural, espai de la Xarxa Natura 2000, Zona d'especial protecció de les aus (ZEPA) i Lloc d'Interès comunitari (LIC) per la totalitat de la seva superfície.

Probablement, l'emplaçament seleccionat per construir el nou Centre d'Acollida d'Animals de Companyia de Barcelona no seria discutible per a instal·lar-hi l'equipament proposat si no es donés el cas que es tracta d'un emplaçament situat dins el parc natural. La declaració de parc natural i la seva inclusió d'aquest emplaçament en el parc, comporta que les actuacions que s'hi facin hagin d'estar en consonància amb els objectius de gestió i protecció del parc natural.

Els objectius del Parc Natural, establerts a l'article 3 del decret de declaració, són, en síntesi, la protecció, conservació i millora del seu patrimoni natural i dels valors inclosos en el seu àmbit com a recurs ambiental estratègic en el si de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'establiment d'un règim de gestió activa adreçada a mantenir la viabilitat ecològica dels ecosistemes del parc, i la implantació de regulació i zonificació de determinats usos de l'espai per tal d'integrar i fer compatibles les activitats amb les finalitats de conservació del patrimoni natura i de la biodiversitat.

En aquest cas, i des de la perspectiva de la protecció de la natura i de la gestió dels espais naturals protegits, la construcció d'un equipament d'aquestes característiques no s'ajusta als objectius que van motivar la declaració de parc natural i que figuren en el decret de creació, per bé que la normativa urbanística que recull el decret 146/2010 sigui extraordinàriament permissiva pel que fa als usos admesos en sòl no urbanitzable, especialment quan a l'article 6.8 del decret de declaració del parc natural admet la conservació, el manteniment i la millora dels equipaments i instal·lacions existents al parc, així com la construcció de noves infraestructures, equipaments i instal·lacions i l'ampliació de les existents, sotmeses només a l'ordenament urbanístic i a l'avaluació d'impacte ambiental.

L'informe del Consell de Protecció de la Natura de 23 de març de 2010, relatiu al Projecte de decret de declaració del Parc Natural de la Serra de Collserola i de les

Reserves Naturals Parcials de la Font Gropa i de la Rierada-Can Balasc ja alertava d'aquest risc, tant a l'hora d'advertir sobre la possible repercussió negativa a l'hora de consolidar els límits del parc com quan adverteix de que s'admeten al parc nombrosos usos i instal·lacions que no marquen diferència entre les que poden establir-se a qualsevol altre sòl no urbanitzable no objecte de protecció.

El mateix informe del CPN advertia que el decret de declaració del parc no només admetia dins l'àmbit del parc uns usos i unes instal·lacions clarament excessius, sinó també que no aprofitava la declaració de parc natural per superar algunes de les limitacions que ofereix la normativa urbanística i continuar amb la subordinació de les polítiques de conservació a les urbanístiques.

Així mateix el Consell posava de relleu la incongruència que l'article que definia les normes bàsiques de protecció del Parc (article 6 del decret 146/2010) fos precisament el que obrís la porta a l'establiment, o ampliació, de noves infraestructures, equipaments o instal·lacions al Parc, quan el que hauria de fer era establir clarament els supòsits i les condicions que haurien de regir qualsevol intervenció sobre aquests elements susceptibles d'alterar significativament el medi natural objecte de protecció.

Les observacions i recomanacions del Consell de Protecció de la Natura que tenien per objecte evitar que, una vegada més, se subordinés el model de protecció de la natura a l'urbanisme en els espais de protecció especial no es van tenir en compte, amb la qual cosa s'hauria evitat la situació que ara es presenta.

En matèria de gestió de la xarxa d'espais naturals protegits els espais de frontera entre el sòl de protecció especial i la resta de sòl de règim ordinari és especialment delicada. Per aquest motiu es delimiten zones de pre-parc o zones d'influència. En el cas del Parc de Collserola l'àmbit del parc i la zona exterior es troben abruptament, sense que hi hagi cap espai de transició; per aquest motiu, és encara més important tenir cura de la gestió dels espais de parc que se situen en els límits.

A la vista d'aquestes consideracions les mesures de sostenibilitat o l'adequació paisatgística de l'equipament esdevé un tema de segon ordre. El Consell de Protecció de la Natura manté el criteri d'informar desfavorablement totes les

actuacions dins dels espais naturals de protecció ambiental que no tinguin per objecte la protecció i gestió del propi espai, o de les activitats tradicionals que s'hi realitzen.

2. Consideracions específiques

- L'estudi d'alternatives analitza (des de l'alternativa "0" fins a l'alternativa 3) dos únics emplaçaments, el de l'actual CAACB i el de la finca Torre Doña Juana, tots dos dins el PN Collserola. No estudia cap emplaçament fora d'espais naturals protegits.
- Alguns dels documents tècnics del pla especial banalitzen i emmascaren la figura de parc natural quan s'hi refereixen reiteradament, ubicant l'espai seleccionat als "entorns de Collserola" i distorsionen el sentit del projecte quan es refereixen al "fort component ambiental des dels pilars de la seva conceptualització".
- L'àmbit de l'actuació està inclòs dins d'un espai d'interès connector que enllaça la Serra de Marina amb la Serra de Collserola, a través del Turó de Montcada, i és un dels punts crítics de connectivitat per la gran quantitat d'infraestructures que coincideixen en el congost, i per la superfície urbanitzada. El propi Torrent de Tapioles, al centre de l'espai seleccionat té la consideració de corredor fluvial.
- El CPN s'ha referit ja en ocasions del despropòsit que representa efectuar cessions obligatòries de sòl derivades de la urbanització dins dels espais naturals protegits, i l'ús municipal que se'n fa i que no reforça els objectius de protecció i e gestió del PN. Sens dubte, plantejar en aquest indret un equipament d'educació ambiental relacionat estrictament a la gestió del parc i als seus objectius de conservació, mereixeria una valoració diferent per part del Consell de Protecció de la Natura.

- La proposta crea una confusió entre l'acollida d'animals de companyia i la gestió de la natura. L'acollida, atenció i cura en les millors condicions dels animals de companyia abandonats és una activitat encomiable, obligada per llei i plenament d'acord amb els valors de la societat actual, però sense cap relació amb la conservació de la natura. Els animals de companyia han patit un procés de desnaturalització que fa impensable al seva reintroducció en la natura on d'altra banda generarien uns efectes incompatibles amb la conservació; aquest és, precisament, un dels principals problemes dels espais naturals periurbans. A l'administració de la Generalitat, la gestió dels animals de companyia es fa des de fora de l'estructura de la gestió de Biodiversitat i espais naturals, per les característiques específiques d'aquesta gestió.

President del Consell de Protecció de la Natura